

Länsstyrelsen
Västernorrland

Bevarandeplan Natura 2000

Gammtratten SE0710107

Foto: Länsstyrelsen

Namn:	Gammtratten
Områdeskod:	SE0710107
Områdestyp:	SPA 2000-07 SAC 2011-03
Areal:	743 hektar
Skyddsform:	Naturreservat
Kommun:	Örnsköldsvik
Tillsynsmyndighet:	Länsstyrelsen i Västernorrlands län
Koordinat:	708571/161451
Karta:	20I 7C
Ägarförhållanden:	statligt
Uppdaterad:	2018-12

INNEHÅLLSFÖRTECKNING

1. ALLMÄNT OM NATURA 2000	3
1.1 Allmänt om bevarandeplanen	3
2. GRUNDER FÖR UTPEKANDE	3
2.1 Ingående naturtyper och arter enligt Art- och habitatdirektivet och Fågeldirektivet.....	3
3. BEVARANDESYFTEN OCH BEVARANDEMÅL	4
4. OMRÅDESBESKRIVNING	5
4.1 Allmän områdesbeskrivning	5
4.2 Intressanta arter i området, ej med i Art- och habitatdirektivet	6
5. EKOLOGISKA FÖRUTSÄTTNINGAR.....	6
5.1 För området i dess helhet	6
5.2 För ingående naturtyper enligt Art- och habitatdirektivet	6
5.3 För ingående arter enligt Art- och habitatdirektivet	8
5.4 För ingående arter enligt Fågeldirektivet	9
6. HOTBILD MOT NATURA 2000-OMRÅDET	11
7. BEVARANDEÅTGÄRDER.....	13
7.1 Områdesskydd.....	13
7.2 Skötsel	13
8. BEVARANDESTATUS	13
9. UPPFÖLJNING AV BEVARANDEMÅL	13
10. REFERENSER	14
11. KARTOR	15

1. Allmänt om Natura 2000

Natura 2000 heter det nätverk av skyddsvärda områden som alla EU:s medlemsstater ska bidra till att skapa enligt EU:s två naturvårdsdirektiv, Art- och habitatdirektivet (Rådets direktiv 92/43/EEG av den 21 maj 1992 om bevarande av livsmiljöer samt vilda djur och växter) samt Fågeldirektivet (Rådets direktiv 79/409/EEG av den 2 april 1979 om bevarande av vilda fåglar). Syftet är att bidra till bevarandet av den biologiska mångfalden inom gemenskapen. Sverige har som medlem i EU åtagit sig att se till att naturtyperna och arterna har gynnsam bevarandestatus, dvs. att de finns kvar i långsiktigt hållbar omfattning genom att vidta bevarandeåtgärder i form av skydd och skötsel. Genom 15–17 §§ Förordningen (1998:1252) om områdesskydd har EU-direktiven implementerats i svensk lagstiftning. Ett särskilt tillstånd krävs om man vill utföra åtgärder som kan påverka miljön i ett Natura 2000-område på ett betydande sätt. Som en hjälp vid arbetet med att bevara naturvärdena i Natura 2000-områden samt som ett stöd för verksamheter som bedrivs i anslutning till området ska det finnas bevarandeplaner för samtliga områden.

1.1 Allmänt om bevarandeplanen

Bevarandeplanen är det dokument som ska beskriva vad som är syftet med bevarandet av varje enskilt Natura 2000-område och som ska ange vilka bevarandeåtgärder som planeras. Bevarandeplanen behandlar områdets ingående naturtyper och arter som finns upptagna i EU:s två naturvårdsdirektiv, Art- och habitatdirektivet samt Fågeldirektivet. En viktig del i arbetet med att vidta nödvändiga bevarandeåtgärder är formuleringen av bevarandesyfte och bevarandemål för varje Natura 2000-område samt att planera och prioritera vilka bevarandeåtgärder som behövs utifrån i dagsläget kända förhållanden och hot. Bevarandesyftet utgår från 17§ Förordningen om områdesskydd som anger att länsstyrelserna ska upprätta beskrivningar av syftet samt för de livsmiljöer och arter för vilka gynnsam bevarandestatus ska upprätthållas eller återställas.

2. Grunder för utpekande

2.1 Ingående naturtyper och arter enligt Art- och habitatdirektivet och Fågeldirektivet

Gammtratten är utpekad att ingå i nätverket Natura 2000 enligt Art- och habitatdirektivet och Fågeldirektivet mot bakgrund av att det inom området finns naturtyper (tabell 1) och arter (tabell 2 och 3) som ingår i direktiven. Främsta motivet för utpekande av området är förekomsten av gammal skog och myrkomplex inom de prioriterade naturtyperna västlig taiga och skogbevuxen myr.

Tabell 1. Ingående naturtyper enligt Art- och habitatdirektivet

Kod	Naturtyp	Areal (ha)	Andel (%)
3160	Dystrofa sjöar och småvatten	2	0,3
7140	Öppna svagt välvda mossar, fattiga och intermediära kärr och gungflyn	37	5
8220	Klippvegetation på silikatrika bergssluttningar	30	4
9010*	Västlig taiga undergrupper: Gamla grandominerade skogar Gamla barrblandskogar Gamla talldominerade skogar	534	72
9050	Örtrika, näringsrika skogar med gran av fennoskandisk typ	8	1
91D0*	Skogbevuxen myr	52	7

*) = Prioriterad naturtyp

Tabell 2. Ingående arter enligt Art- och habitatdirektivet

<i>Kod</i>	<i>Art</i>
1361	Lo (<i>Lynx lynx</i>)
1925	Större barkplattbagge (<i>Pytho kolwensis</i>)

Tabell 3. Ingående fåglar enligt fågeldirektivet

<i>Kod</i>	<i>Art</i>
A091	Kungsörn (<i>Aquila chrysaetos</i>)
A104	Järpe (<i>Bonasa bonasia</i>)
A108	Tjäder (<i>Tetrao urogallus</i>)
A236	Spillkråka (<i>Dryocopus martius</i>)
A241	Tretåig hackspett (<i>Picoides tridactylus</i>)
A409	Orre (<i>Tetrao tetrix tetrix</i>)
A456	Hökuggla (<i>Surnia ulula</i>)

3. Bevarandesyften och bevarandemål

Det överordnade bevarandesyftet för Natura 2000-nätverket är att bidra till bevarandet av biologisk mångfald genom att bibehålla eller återskapa gynnsam bevarandestatus för de naturtyper och arter som omfattas av EU:s fågeldirektiv eller Art- och habitatdirektiv. För det enskilda Natura 2000-området är det överordnade syftet att bevara eller återställa ett gynnsamt tillstånd för de naturtyper eller arter som utgjort grund för utpekandet av området.

Natura 2000-området Gammtratten består av en urskogsliknande naturskog. I området finns en av Sveriges få lokaler med den starkt hotade större barkplattbaggen (*Pytho kolwensis*). Lokalen är mycket värdefull för att säkerställa den långsiktiga överlevnaden av arten i Sverige. Det främsta bevarandesyftet är att bevara och återställa ett stort och varierat barrträdsdominerat naturskogsområde som har mycket av de strukturer, såsom gamla träd, döda stående och liggande träd, som är kännetecknande för ett naturligt fungerande skogsekosystem.

Bevarandesyftet ska uppnås genom att området i huvudsak får utvecklas fritt efter naturligt förekommande processer. Väl avgränsade brandpräglade talldominerade bestånd bör naturvårdsbrännas i syfte att vidmakthålla en brandpräglad struktur. Området är skyddat som naturreservat. Något ytterligare behov av bevarandeåtgärder är inte känt.

I tabell 4 och 5 finns en sammanfattning av de bevarandemål som anger det tillstånd som bör råda i det enskilda området för att optimera områdets bidrag till uppnåendet av gynnsam bevarandestatus på nationell, biogeografisk eller EU-nivå.

Tabell 4. Bevarandemål för ingående naturtyper och arter

<i>Naturtyp</i>	<i>Bevarandemål</i>
3160, Dystrofa sjöar och småvatten	<ul style="list-style-type: none"> Naturtypen bibehålls i minst 2 ha. Intakt hydrologi i strandzonen och skoglig kontinuitet i omgivningen. Typiska arter ska ha ej minskande populationer.
7140, Öppna svagt välvda mossar, fattiga och intermediära kärr och gungflyn	<ul style="list-style-type: none"> Naturtypen bibehålls i minst 37 ha. Naturlig hydrologisk regim ska råda. Typiska arter ska ha ej minskande populationer.
8220, Klippvegetation på silikatrika	<ul style="list-style-type: none"> Naturtypen bibehålls i minst 30 ha.

bergssluttningar	<ul style="list-style-type: none"> Naturlig hydrologisk regim ska råda. Typiska arter ska ej ha minskande populationer
9010, Västlig taiga	<ul style="list-style-type: none"> Naturtypen ska bibehållas i minst 534 ha. Skoglig kontinuitet och naturlig dynamik ska råda. Mängden död ved ska utgöra minst 20 % av totalvolymen ved för barrblandskogar och grandominerade miljöer och minst 10 % för tallmiljöer, dock minst 20 m³/ha. Naturvårdsbränning eller naturliga bränder ska genomföras på minst en fjärdedel av de brandpräglade områdena inom en 20-årsperiod. Det ska finnas lövrika partier i området. Sumpskogarna ska ha en ostörd hydrologi. Typiska arter som t.ex. lappticka, rynkskinn, tretåig hackspett och spillkråka ska ha ej minskande populationer.
9050, Örtrika, näringsrika skogar med gran av fennoskandisk typ	<ul style="list-style-type: none"> Naturtypen bibehålls i minst 8 hektar. Naturlig hydrologisk regim ska råda. Typiska arter ska ej ha minskande populationer
91D0, Skogbevuxen myr	<ul style="list-style-type: none"> Naturtypen bibehålls i minst 52 ha. Naturlig hydrologisk regim ska råda. Typiska arter ska ha ej minskande populationer.

Tabell 5. Bevarandemål för ingående arter

<i>Art</i>	<i>Bevarandemål</i>
136, Lo (<i>Lynx lynx</i>)	<ul style="list-style-type: none"> Artens livsmiljö, där kuperad ostörd mark utgör väsentlig del, ska bibehållas. Livskraftiga stammar av bytesdjur ska finnas.
1925, Större barkplattbagge (<i>Pytho kolwensis</i>)	<ul style="list-style-type: none"> Det ska i området finnas en god tillgång på lämpligt substrat för arten, dvs. relativt färsk och tjockbarkiga granlågor. Population ska bibehållas och gärna öka. Arten ska förekomma på minst två lågor.
A091, Kungörn (<i>Aquila chrysaetos</i>)	<ul style="list-style-type: none"> Arten ska häcka i området. Tillgången på gamla tallar med grova sidogrenar (boträd) ska inte minska. Livskraftiga stammar av bytesdjur ska finnas. Oförminskad tillgång till områden med minimal mänsklig störning. Arten är ofta störningskänslig vid boplatsen.
A104, Järpe (<i>Bonasia bonasia</i>) A108, Tjäder (<i>Tetrao urogallus</i>) A409, Orre (<i>Tetrao tetrix tetrix</i>) A456, Hökuggla (<i>Surnia ulula</i>)	<ul style="list-style-type: none"> Artens livsmiljö, Västlig taiga, ska bibehållas i minst 534 ha.
A236, Spillkråka (<i>Dryocopus martius</i>) A456, Tretåig hackspett (<i>Picoides tridactylus</i>)	<ul style="list-style-type: none"> Arternas livsmiljö, Västlig taiga, ska bibehållas i minst 534 ha. Tillgången på död ved ska bibehållas, dock minst 20 m³ per hektar.

4. Områdesbeskrivning

4.1 Allmän områdesbeskrivning

Naturskogen i Natura 2000-området Gammtratten ligger högt, på 420–578 m.ö.h., med bergen Sibergget i väster, Gammtratten i mitten och Lilltratten i öster. Utmed bergens sluttningar finns bland annat gammal granskog och brandpräglade tallbestånd med mycket död ved och spår

efter tidigare bränder. Topplåtarna är på sina håll björkdominerade och ger en känsla av fjällbjörkskog. Marken norr om bergstopparna är fuktig med myrstråk och översilad mark. I området finns en tjärn och några bäckar. Gran dominerar trädskiktet med inslag av tall, björk, asp, en och sälg. Granen är naturligt förnygrad och med en medelålder på 130 år. Brandspår och äldre stubbar från dimensionsavverkningar finns över stora delar av området.

I den centrala delen av områdets södra kant finns gammal fuktig granskog med hög bonitet (ca 3–4 ha) och god tillgång på granlågor. Här finns den hotade större barkplattbaggen (*Pytho kolwensis*). Artens förekomst här är känd sedan 1983 och under inventering 2005 hittades den på tre lågor. Larver av större barkplattbagge påträffades även inom Gammtratten vid uppföljning av arten under 2017.

4.2 Intressanta arter i området, ej med i Art- och habitatdirektivet

De vedlevande svamparna lappticka (*Amylocystis lapponica*), gränsticka (*Phellinus nigrolimitatus*) och rynkskinn (*Phlebia centrifuga*) är vanligt förekommande över hela området. Lunglav (*Lobaria pulmonaria*) finns också rikligt och här har även noterats ett antal verkliga rariteter som till exempel lavarna mörk rödprick (*Arthonia incarnata*) och stiftgelelav (*Collema furfuraceum*) samt den sällsynta vedsvampen urskogsoring (*Antrodia infirma*).

5. Ekologiska förutsättningar

5.1 För området i dess helhet

Naturlig, urskogslig barrskog med inslag av myrar och våtmarker är idag en värdefull livsmiljö för många arter och har förutsättning att vara det så länge inte området påverkas av modernt skogsbruk och hydrologin inte påverkas i närområdet.

5.2 För ingående naturtyper enligt Art- och habitatdirektivet

3160, Dystrofa sjöar och småvatten. Naturliga sjöar och vattensamlingar med av torv eller humussyror brunfärgat vatten. Sjöarna omges i regel av gungflyn med såväl vertikal som horisontell torvtillväxt och med en zonering i vegetationen. Sjöarna har ett lågt pH, ofta pH 3-6.

Förutsättningar för gynnsam bevarandestatus:

- Naturliga omgivningar med intakta strandvåtmarker och strandskog. Många av de dystrofa sjöarnas karaktärsarter är beroende av strandskogen och våtmarkerna som livsmiljö.
- Bibehållna eller förbättrade förhållanden avseende vattenståndsfluktuationer och hydrologi.
- Oreglerade förhållanden ska upprätthållas och negativ påverkan från eventuella tidigare regleringar, rensningar eller dikningar minimeras.
- Naturligt näringsfattigt och humusrikt, svagt surt vatten med låg grad av mänsklig belastning avseende bl.a. försurande ämnen, partiklar, näringsämnen och miljögifter.
- En för naturtypen naturlig artsammansättning utan negativ inverkan av främmande arter eller fiskstammar.
- Ingen påtaglig minskning av populationerna hos de typiska arterna i naturtypen. De typiska arterna är indikatorarter vars förekomst indikerar gynnsam bevarandestatus hos naturtypen genom att de reagerar relativt tidigt på någon av de aktuella hotfaktorerna.

7140, Öppna svagt välvda mossar, fattiga och intermediära kärr och gungflyn. Öppna eller mycket glest skogbevuxna myrar med max 25 % trädäckning och näringsfattiga miljöer. Naturtypen domineras av våtmarksarter som vitmossarter, ängsull, vattenklöver, mm.

Förutsättningar för gynnsam bevarandestatus:

- Ingen negativ påverkan på hydrologi och hydrokemi. Detta inkluderar att torv inte oxideras som en följd av ingrepp utan endast som en eventuell följd av naturliga klimatförändringar.
- Så naturlig vattenregim som möjligt i vattendragen.
- Bibehållen täckningsgrad av botten-, fält-, busk- och trädsikt.
- De strukturer/formelement (t.ex. tuvor, höljor, kärrfönster, slukhål, dråg, gungflyn) som finns på myrarna bibehålls. Undantaget det som kan klassas som naturliga förändringar.
- Ingen påtaglig minskning av populationerna hos de typiska arterna i naturtypen. De typiska arterna är indikatorarter vars förekomst indikerar gynnsam bevarandestatus hos naturtypen genom att de reagerar relativt tidigt på någon av de hotfaktorer som är aktuella för naturtypen.

8220, Klippvegetation på silikatrika bergssluttningar, Typen är vanlig i Sverige och kan indelas i ett flertal regionala undergrupper, dess främsta naturvårdsintresse ligger i dess roll som livsmiljö för t.ex. lavar och rovfåglar. Vegetationen är mycket varierande och i de enskilda områdena förekommer vegetationstyper av många olika slag.

Förutsättningar för gynnsam bevarandestatus är:

- att populationerna hos de typiska arterna i naturtypen inte minskar påtagligt. De typiska arterna är indikatorarter vars förekomst indikerar gynnsam bevarandestatus hos naturtypen genom att de reagerar relativt tidigt på någon av de hotfaktorer som är aktuella för naturtypen
- att bergssluttningar med tillhörande vegetation lämnas orörda.
- Opåverkad hydrologi.
- Måttligt slitage från rörligt friluftsliv.

9010, Västlig taiga. Naturliga, gamla, barrträdsdominerade skogar i norra och mellersta Sverige samt yngre successioner som utvecklas naturligt efter brand eller omfattande stormfällningar. Med naturliga, gamla skogar menas skogar som bibehållit en stor del av den naturliga skogens artsammansättning, åldersvariation och ekologiska funktion. Dessa skogar kan ha en viss mänsklig påverkan genom exempelvis plockhuggning, men de har aldrig omfattats av större kalavverkningar. Förr var dessa skogar i den boreala regionen i hög grad präglade av brand och många hotade arter är beroende av förekomst av död ved och olika successionsstadier. Naturtypen hyser mycket stor variation av arter allt från vanliga skogsarter till en rad hotade arter bland mossor, lavar, svampar och insekter (främst skalbaggar) mm.

Undergrupper:

Gamla grandominerade skogar, gamla barrblandskogar utgör de naturliga skogarnas kärna och omfattar rikligt med grovvuxna träd och murken ved av varierande ålder.

Gamla talldominerade skogar Ofta tydligt brandpräglade skogar på magrare marker, ofta mellansuccessioner som i ett senare skede kommer att övertas av gran om skogen inte brinner på nytt.

En förutsättning för gynnsam bevarandestatus är:

- att populationerna hos de typiska arterna i naturtypen inte minskar påtagligt. De typiska arterna är indikatorarter vars förekomst indikerar gynnsam bevarandestatus hos naturtypen genom att de reagerar relativt tidigt på någon av de hotfaktorer som är aktuella för naturtypen.
- Skoglig kontinuitet. En viktig förutsättning är en kontinuitet av träd där det har skapats en naturlig åldersdifferentiering och artsammansättning.
- Naturlig dynamik. Naturvärdena utvecklas i huvudsak genom naturlig dynamik, vilket omfattar störningar, t.ex. brand, stormfällningar, insektsangrepp och översvämningar.
- Förekomst av substrat är en förutsättning för epifytiska lavar och svampar knutna till naturtypen, samt även för vedlevande insekter. Exempel på substrat är död ved; grenar, torrträd, lågor m.m. i olika nedbrytningsstadier, gamla och grova träd med dithörande barkstruktur. Gamla träd och lång trädkontinuitet är även viktigt för marklevande mykorrhizasvampar.
- I områden med brandhistorik är vissa typer av strukturer en förutsättning för många typiska arter av fr.a. brandberoende och/eller brandgynnade insekter.
- P.g.a. avsaknad av naturliga bränder är naturvårdsbränning en viktig skötselmetod.
- Ostörd hydrologi i framför allt sumpskogsmiljöer, samt i angränsande myrmark.

91D0, Skogbevuxen myr. Myrar som är skogbevuxna med barr-, bland- eller lövskog. Krontäckningen ska vara minst 25 % och högst 70 %. Naturtypen domineras av bl.a. glasbjörk, tall, gran, ris, starr och vitmossarter.

Förutsättningar för gynnsam bevarandestatus är:

- Skoglig kontinuitet. En viktig förutsättning är en kontinuitet av trädbestånd där det har skapats en naturlig åldersdifferentiering och artsammansättning.
- Naturlig dynamik. Naturvärdena utvecklas i huvudsak genom naturlig dynamik, vilket omfattar störningar som t.ex. stormfällningar, insektsangrepp och översvämningar.
- Opåverkad hydrologi och hydrokemi.
- Förekomst av substrat för främst mossor och lavar. Exempel på substrat är död ved (högstubbar, grenar, torrträd, hålträd, lågor m.m. av olika trädslag och nedbrytningsgrad), gamla och grova träd av olika trädslag.
- Ingen påtaglig minskning av populationerna hos de typiska arterna i naturtypen. De typiska arterna är indikatorarter vars förekomst indikerar gynnsam bevarandestatus hos naturtypen genom att de reagerar relativt tidigt på någon av de hotfaktorer som är aktuella för naturtypen.

5.3 För ingående arter enligt Art- och habitatdirektivet

1361, Lo (*Lynx lynx*). Lodjurets hemområde är flera kvadratmil stort. Lon kräver viltrika marker, där födan utgörs av allt från gnagare till större djur som rådjur och ren. Lodjuret förekommer i stor utsträckning i kuperade och ostörda marker där det finner skydd. Ungarna föds i en bergsbrant eller på en annan skyddad plats och följer modern i tio månader. Vid parningstiden i mars splittras familjen. Lodjuret kan, då den söker revir eller partner, förflytta sig tiotals mil.

Förutsättningar för gynnsam bevarandestatus:

- Ostörda skyddade områden som är lämpliga för föryngring.
- Noggrann uppföljning av utbredning och antal.

1925, Större barkplattbagge (*Pytho kolwensis*) förekommer i fuktig, gammal, grov granskog av brandrefugial karaktär med riktig förekomst av granlångor. På samtliga idag kända

svenska lokaler överstiger det dominerande trädsnittets genomsnittsålder 200 år. Arten är inte känd från fjällskog eller fjällnära skog. Larverna lever av kambievävnad på relativt nyligen döda grovbarkiga granlångor. Träden är ofta ett par hundra år gamla. Samma granlångor kan äggbeläggas under flera år i rad. Äggen läggs i utgångshål av barkborrar. De nykläckta larverna utnyttjar först barkborregångarna, men skapar senare ett eget, karaktäristiskt system av slingrande gångar med ljusbrunt gnagmjöl. Larvutvecklingen misstänks ta ca fem år och förpuppningen sker ofta på sensommaren under barken, där den fullbildade skalbaggen ligger kvar i puppkammaren över vintern. Fortplantningen sker på försommaren. Individens aktionsradie är förmodligen begränsad till några hundratals meter.

Förutsättningar för gynnsam bevarandestatus:

- Gammal granskog med kontinuerlig tillgång till färska, tjockbarkiga granlångor.

5.4 För ingående arter enligt Fågeldirektivet

A091, Kungsörn (*Aquila chrysaetos*). Häckar antingen på klippor eller i träd med grova sidogrenar, huvudsakligen tallar äldre än 200 år. Cirka hälften av den svenska kungsörnsstammen är beroende av tillgång till lämpliga boträd. Artens hemområde varierar mellan 75-200 km² beroende på bytestillgång. De könsmogna örnarna är i huvudsak stannfåglar, men de etablerade paren i Norrland drar sig åtminstone till viss del söderut under december-februari. Ungfåglarna rör sig över betydande områden under de första levnadsåren, men ytterst få lämnar landet. När de etablerar sig vid 4-5 års ålder sker detta i allmänhet i närheten av födelseområdet. Kungsörnsens val av bytesdjur varierar mellan olika geografiska områden, men utgörs till största delen av däggdjur och fåglar i storleksklassen 0,5-5 kilo.

Förutsättningar för gynnsam bevarandestatus:

- Tillgång till lämpliga häckningslokaler i form av klippor/rasbranter eller boträd i form av gamla tallar med grova sidogrenar.
- Tillgång till häckningslokaler med låg störningsfrekvens från människor.

A104, Järpe (*Bonasa bonasia*). Järpen vill ha tät skog med föryngring av främst gran och med inblandning av al, björk och asp. Hög markfuktighet och förekomst av surdråg, alkärr och bäckar gynnar arten. Lövträdsandelen i reviret bör överstiga 10 % för att området ska accepteras. En viktig och begränsad vinterfödoresurs är alknoppar, alhången samt björkknopp, och i omedelbar anknytning till födan krävs dessutom skydd i form av grantätningar. Järpen är mycket stationär året om inom sitt revir. När ett par har etablerat sig på en plats stannar de där så länge biotopen är intakt. Liksom hos övriga skogshöns är god tillgång på insekter mycket viktig för kycklingarnas överlevnad.

Förutsättningar för gynnsam bevarandestatus:

- Sammanhängande skog med inslag av täta bestånd och en lövträdsandel på minst 10 %.
- Tillgång till våta partier, som t.ex. kärr, myrar, bäckar och sumpskog.

A108, Tjäder (*Tetrao urogallus*). Tjädern kräver större sammanhängande skogsområden för att den ska finnas i livskraftiga bestånd. Vintertid kräver arten förekomst av äldre talldominerade skogar (äter tallbarr och tallskott), medan den sommartid påträffas i mycket varierande marker, allt från gammal bärrik skog (bl.a. är blåbärsris viktigt) till nyupptagna hyggen. Förekomsten av våtmarker är en mycket betydelsefull faktor, då hönan under den tidiga våren till stor del livnär sig på späda skott av tuvull. Våtmarker är dessutom en viktig biotop för kycklingarna, som under de första levnadsveckorna livnär sig på insekter.

Dessutom är arten starkt traditionsbunden till speciella lekplatser. Tjädern är en stannfågel och rör sig normalt inom ett område i storleksordningen 25 km².

Förutsättningar för gynnsam bevarandestatus:

- Stora, variationsrika skogsområden med inslag av våtmarker.
- Spelplatser lämnas orörda.

A236, Spillkråka (*Dryocopus martius*) bygger bo i grova träd, främst asp, tall eller björk. För att spillkråkan ska häcka måste stamdiametern i brösthöjd överstiga 30 cm för asp och 40 cm för tall. Spillkråkan är något av en nyckelart i boreala och nemoboreala skogsekosystem genom att den årligen producerar ett stort antal bohål lämpliga för större hålhäckande fåglar och däggdjur som inte själva förmår mejsla ut sitt bo. Födan består främst av vedlevande insekter och myror. Spillkråkan är en stannfågel och reviren är stora, normalt mellan 400 och 1000 hektar.

Förutsättningar för gynnsam bevarandestatus:

- Tillgång till lämpliga häckningsplatser, främst i form av grov asp, tall eller björk

A241, Tretåig hackspett (*Picoides tridactylus*) häckar i skog med ett stort inslag av döda eller döende träd. I Sverige hittar man den idag främst i de av skogsbruket relativt sett mindre påverkade barrskogsområdena i Norrland, huvudsakligen i olikåldrig naturgranskog med kontinuerlig förekomst av barkborreangripna träd och högstubbar. Arten förekommer också i flera andra skogstyper som exempelvis brandfält, lövbrännor och äldre alstrandskog, det viktiga för arten är att det finns en rik födotillgång i form av vedlevande insekter. Det är huvudsakligen en stannfågel som dock kan röra sig lite längre sträckor vintertid. Häckningsreviret är i storleksordningen 25 - 100 ha.

Förutsättningar för gynnsam bevarandestatus:

- God tillgång på död ved

A409, Orre (*Tetrao tetrix tetrix*). Orren är de öppna markernas skogshöna och häckar på hedar och mossar samt i tidiga successionsstadier efter kalhyggen och skogsbränder. Liksom hos övriga skogshöns är god tillgång på insekter mycket viktig för kycklingarnas överlevnad. Björkknoppar är en viktig diet under vinterhalvåret. Under sommarhalvåret är dieten mer varierad, men vegetabilier dominerar, bl.a. är blåbärsblom en viktig komponent. Arten är en stannfågel och rör sig normalt inom ett hemområde i storleksordningen 25-75 km².

Förutsättningar för gynnsam bevarandestatus:

- Tillgång till öppen mark, som t.ex. mossar.

A456, Hökuggla (*Surnia ulula*). Hökugglan häckar i tät barr- eller blandskog i anslutning till partier med öppen mark. Födosöket sker över öppna myrmarker, hedar, kalhyggen, kraftledningsgator och vägrenar. Häckningsmöjligheterna begränsas ofta av tillgången på lämpliga häckningsplatser i form av håligheter i träd, skorstensstubbar eller holkar. När lämpliga håligheter saknas, liksom under perioder med mycket hög beståndstäthet, kan arten tvingas häcka i öppna risbon. Under häckningen jagar arten över tämligen stora områden, ofta i intervallet storleksordningen 3-10 km². Hökugglan är huvudsakligen stannfågel. Under vissa omständigheter uppträder arten invasionsaktigt och kan då ses över hela Sverige. Under extrema omständigheter har enstaka fåglar setts söder om Östersjön.

Förutsättningar för gynnsam bevarandestatus:

- Tillgång på lämpliga häckningsplatser i form av håligheter i träd, skorstensstubbar eller holkar.
- Tillgång på öppna marker för födosöket. Arten utnyttjar såväl öppna myrmarker som hedar, kalhyggen, kraftledningsgator och vägrenar.
- Tillgång på lämplig föda i form av smågnagare, främst olika sorkar, men även småfågel.

6. Hotbild mot Natura 2000-området

Gammtratten är förutom att vara skyddat inom nätverket Natura 2000 också skyddat som naturreservat vilket innebär att det i reservatsbeslutet finns föreskrifter som hindrar arbetsföretag som kan skada naturmiljön. Verksamheter och faktorer som kan tänkas påverka Natura 2000-områdets naturtyper och arter negativt visas i tabell 6 och 7.

Vid beskrivandet av hotbilden för ett område kan endast nu kända problem belysas. Det är viktigt att ha i åtanke att nya hot troligen kommer att identifieras i framtiden. De hot som är av global karaktär, t.ex. klimatförändringar och atmosfäriskt spridna miljöbelastningar, kan inte lösas genom områdets skötsel. I övervakningsarbetet är det viktigt att i mån av resurser redovisa hur de globala problemen utvecklas på såväl objekts- som länsnivå. Tyngdpunkten för hotbilden av varje enskilt Natura 2000-objekt ligger främst på lokala hot från landskaps- till artnivå.

Tabell 6. Verksamheter och faktorer som kan påverka Natura 2000-områdets naturtyper negativt

<i>Naturtyp</i>	<i>Hot</i>
3160, Dystrofa sjöar och småvatten	<ul style="list-style-type: none"> • Åtgärder som kan påverka naturtypens hydrologi, t.ex. dikning och dämning. Även markavvattningsföretag och dämning i närliggande våtmarks- eller fastmarksmiljöer kan ge en negativ påverkan på naturtypen. • Kalkning av omgivande våtmarker förändrar de fysiska och kemiska förutsättningarna för strandmiljöernas naturligt förekommande arter. En zon på 100 m närmast vattnet undantagen spridning antas minska hotet. • Utsläpp av föroreningar från punktkälla, t.ex. avlopp, industri, täkt eller annan verksamhet. • Utsättning av främmande arter, eller fiskstammar kan ändra konkurrensförhållanden, sprida smitta och/eller orsaka genetisk kontaminering.
7140, Öppna svagt välvda mossar, fattiga och intermediära kärr och gungflyn	<ul style="list-style-type: none"> • Markavvattnande åtgärder och dämning som kan påverka naturtypens hydrologi och hydrokemi på ett negativt sätt. Även markavvattningsföretag och dämning i närliggande våtmarks- eller fastmarksmiljöer kan ge en negativ påverkan på naturtypen. • Anläggande av skogsbilvägar i närheten av naturtypen kan medföra att hydrologin och/eller hydrokemin i området påverkas negativt.
8220, Klippvegetation på silikatrika bergssluttningar	<ul style="list-style-type: none"> • Naturtypen är känslig för slitage från t. ex. friluftsliv.
9010, Västlig taiga	<ul style="list-style-type: none"> • Brist på bränder ger minskad mängd nybränd ved och mark, som är ett hot för många brandberoende arter, samt kan ge en tillväxt av humuslagret med efterföljande vegetationsförändringar. • Graninvandring är ett hot mot flerskiktade tallskogar som tidigare uppkommit efter brand.

91D0, Skogbevuxen myr	<ul style="list-style-type: none"> • Torvutvinning i intilliggande öppna myrar. • Ingrepp i den kringliggande vattenytans hydrologi, eller förändrad vattenregim i ett vattendrag. • Kalkning, gödsling och/eller spridning av aska i objektet ger förändringar på vegetationens artsammansättning. • Kalkning, gödsling och/eller spridning av aska i angränsning till objektet kan skada genom luftburen deposition eller genom att vatten som försörjer objektet fått ändrad hydrokemi uppströms. En zon på 50 m närmast vattnet undantagen spridning antas minska hotet.
-----------------------	--

Tabell 7. Verksamheter och faktorer som kan påverka Natura 2000-områdets arter negativt

<i>Art</i>	<i>Hot</i>
1361, Lo (<i>Lynx lynx</i>)	<ul style="list-style-type: none"> • Storskaliga skogsbruk kan vara ett hot då avsaknad av ostörda miljöer kan leda till ett minskat antal föryngringar. • Alltför hårt jakttryck.
1925, Större barkplattbagge (<i>Pytho kolwensis</i>)	<ul style="list-style-type: none"> • Minskande tillgång till färska tjockbarkiga granlågor.
A091, Kungsörn (<i>Aquila chrysaetos</i>)	<ul style="list-style-type: none"> • Avverkning av lämpliga boträd, framförallt gamla tallar med kraftiga sidogrenar. • Ett ökande friluftsliv kan medföra störningar (allvarligast från januari till mitten av maj). • Försämrade tillgång till lämpliga byten. • Tjuvjakt. • Förföljelse av t.ex. äggsamlare och falkenerare.
A104, Järpe (<i>Bonasa bonasia</i>)	<ul style="list-style-type: none"> • Något direkt hot mot artens fortlevnad finns inte. Järpen missgynnas dock på många ställen pga. ett intensivt och storskaligt skogsbruk. • Ett alltför intensivt jakttryck.
A108, Tjäder (<i>Tetrao urogallus</i>)	<ul style="list-style-type: none"> • Totalt sett i Sverige finns inte något direkt hot mot artens fortlevnad. Tjädern har dock starkt missgynnats av det storskaliga skogsbruket. • Fragmentering och tillkomst av stora arealer med monokulturer av tall och gran som aldrig tillåts bli biologiskt mogna. • Ett alltför intensivt jakttryck.
A236, Spillkråka (<i>Dryocopus martius</i>)	<ul style="list-style-type: none"> • Minskad medelålder i skogsbestånden i intensivt brukade trakter gör att tillgången på lämpliga boträd minskar. • Stubbrytning och GROTT-uttag missgynnar arten eftersom den i stor utsträckning livnär sig på hästmyror.
A241, Tretåig hackspett (<i>Picoides tridactylus</i>)	<ul style="list-style-type: none"> • Minskande tillgång på död ved (orsakad av storskaligt skogsbruk, avsaknad av brandfält och dikning av sumpskog).
A409, Orre (<i>Tetrao tetrix tetrix</i>)	<ul style="list-style-type: none"> • Något direkt hot mot artens fortlevnad finns inte. Orren missgynnas dock på många ställen pga. ett intensivt och storskaligt skogsbruk. • Ett alltför intensivt jakttryck.
A456, Hökuggla (<i>Surnia ulula</i>)	<ul style="list-style-type: none"> • Brist på lämpliga boplatser i form av trädhåligheter är ett mycket stort problem i de av det moderna skogsbruket mycket kraftigt påverkade delarna av Norrlands inland. Spillkråkan är en nyckelart i detta sammanhang då det är den enda hackspett som producerar håligheter som är stora nog att hysa häckande hökuggla. • Efter en lång period utan utpräglade gnagartoppar är beståndet f.n. mycket litet och därför i ett besvärligt läge. • Olovlig jakt och störningar vid bon leder till många misslyckade häckningar.

7. Bevarandeåtgärder

7.1 Områdesskydd

Området är förutom att vara skyddat inom nätverket Natura 2000 också skyddat som naturreservat enligt svensk lag. Området har därför det rättsliga skydd som det kan tänkas behövas. Enligt 7 kap 28 a § miljöbalken krävs det tillstånd för att bedriva verksamheter eller vidta åtgärder som på ett betydande sätt kan påverka ett natura 2000-område.

Tillståndsprövningar ska utgå från hur verksamheten eller åtgärden påverkar områdets bevarandemål och möjligheten för området att uppnå bevarandesyftet.

7.2 Skötsel

Delar av de brandpräglade delarna av Natura 2000-området bör brännas för att bevara den brandpräglade miljön och gynna de arter som är beroende av brand. Minst en fjärdedel av de brandpräglade områdena bör vara brända inom 20 år.

Om populationen av större barkplattbagge skulle uppvisa en negativ trend kan det bli aktuellt med någon form av åtgärd för att stärka populationen. Innan något specifikt åtgärdsförslag kan ges behöver dock kunskaperna om artens ekologi och krav ökas ytterligare.

I övrigt lämnas området till fri utveckling, under naturligt rådande processer. Sammanfattning av planerade skötselåtgärder visas i tabell 7.

Tabell 7. Sammanfattning av planerade skötselåtgärder

<i>Skötselåtgärd</i>	<i>Tidpunkt</i>	<i>Prioritet</i>
Bränning av brandpräglade delar	Inom 20 år	1
Åtgärd för att gynna större barkplattbagge	Vid behov, när tillräcklig kunskap finns	1
Fri naturlig utveckling	Tills vidare	2

8. Bevarandestatus

Bevarandestatusen för området i sin helhet är gynnsam då området är relativt opåverkat från modernt skogsbruk och en god hydrologisk regim råder.

9. Uppföljning av bevarandemål

Uppföljning av naturtyper och arter sker enligt Naturvårdsverket riktlinjer för uppföljning av skyddade områden och är beskrivna i regionala uppföljningsplaner på Naturvårdsverkets hemsida. Områdesvis uppföljning kommer att ske inom ett enskilt Natura 2000 område ifall det finns faktorer som där behöver följas upp särskilt och som inte fångas upp av den regionala uppföljningsplanen. Utvärdering av gynnsam bevarandestatus för naturtyper och arter sker på biogeografisk nivå, för Västernorrlands län den boreala regionen.

Inom Gammtratten bör större barkplattbagge tas hänsyn till i uppföljningen. Arten ingår i åtgärdsprogram vilket också bör beaktas vid uppföljningen. Uppföljningen sker enligt följande:

1925, Större barkplattbagge (*Pytho kolwensis*)

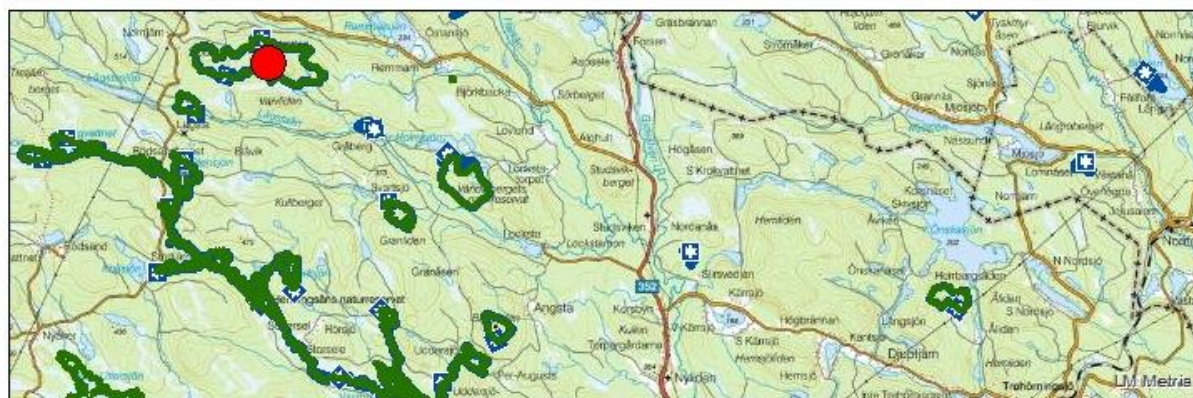
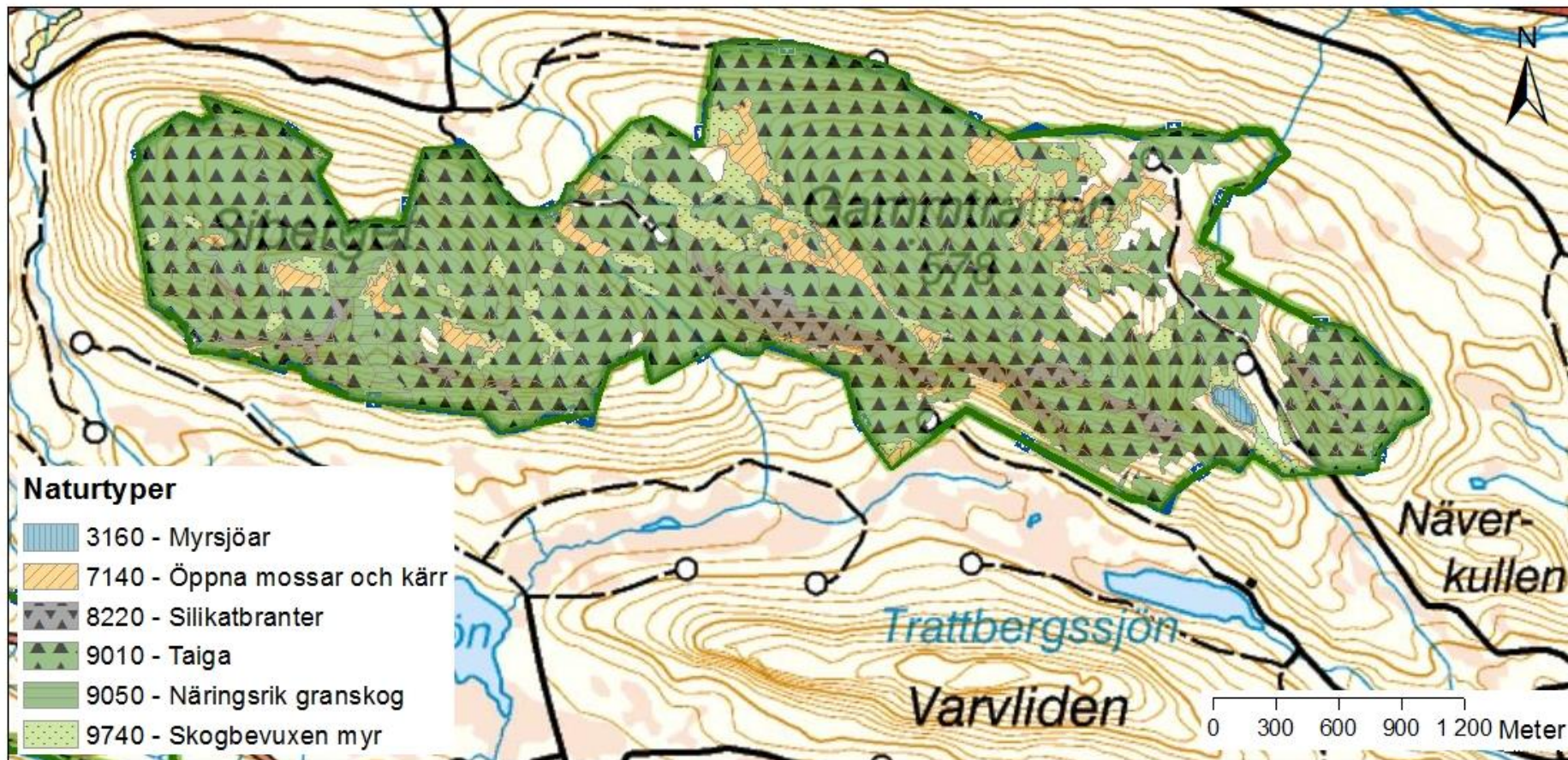
- Förekomst av arten ska följas upp vart 6:e år. Eftersom eftersök medför att substratet skadas skall inventeringen avbrytas så fort förekomst konstaterats. Beståndets storlek skall istället bedömas indirekt genom räkning av antalet lämpliga lågor inom 500 m från förekomstens mittpunkt.

10. Referenser

- Bohman, P & Wedman, A. 2005. Inventering av större barkplattbagge (*Pytho kolwensis*), 2005. Länsstyrelsen i Västernorrland. 2005: 6
- Länsstyrelsen i Västernorrland 1998. Beslut ombildande av Gammtrattens naturreservat i Örnsköldsviks kommun Västernorrlands län.
- Åtgärdsprogram för större barkplattbagge, *Pytho kolwensis*, 2014-2018. Rapport 6604, Naturvårdsverket.
- Pettersson, R.B. 1989. *Utbredning, habitatval och spridningsförmåga hos stor barkplattbagge (Pytho kolwensis)*. Lägesrapport 1989. Institutionen för viltekologi, SLU, Umeå.
- Pettersson, R.B. 1993. *Pytho kolwensis – en av skogsbruket hotad trädskalbagge*. Natur i Norr 1983: 1.
- Örnsköldsviks kommun 2000. Örnsköldsviks naturguide.
- Fågeldirektivet, Directive 2009/147/EC of the European Parliament and of the Council of 30 November 2009 on the conservation of wild birds, svensk översättning
- Art-och habitatdirektivet, Rådets direktiv 92/43/EEG an den 21 maj 1992 om bevarande av livsmiljöer samt vilda djur och växter, officiell svensk översättning, version 01.01.2007
- Natura 2000 i Sverige, handbok med allmänna råd, Naturvårdsverkets handbok 2003:9
- 15–17 §§ Förordningen (1998:1252) om områdesskydd enligt miljöbalken m. m.

11. Kartor

Kartorna på nästa sida visar de ingående naturtypernas utbredning samt en översikt av området. Aktuell information om naturtypers utbredning och arter i ett enskilt område finns på Naturvårdsverkets hemsida, kartverktyget skyddad natur. Observera att det är naturtypernas utbredning och förekomst i verkligheten som gäller vid en tillståndsprovning enligt miljöbalken. Det innebär att både rapporterad areal och det som framgår av naturanaturtypskartan (NNK) kan behöva säkerställas med ytterligare uppgifter, t.ex. fältinventeringar.

 Natura 2000

 Naturreservat

NATURA 2000

© Länsstyrelsen Västernorrland

© Lantmäteriet Geodatasamverkan